

AKIK MAGVAK A JÖVŐNEK

1.

Amikor népünk a történelmi emlékezés színpadára lép, már megtörtént a szakosodás: a törzs fejedelme csak hadat vezet, az áldozatot már a sámán mutatja be. Fehér lovat áldoz hadúrnak – győztes csaták reményében. Az augsburgi és az ezt követő vereségek hatására Géza fejedelem felméri, hogy Jézus Úr erősebb isten mint Hadúr, és 972-ben térítő papokat kér Nagy Ottó császártól. Géza fia, István pedig három nagy csatában leveri azokat, akik ragaszkodnának a régi rendhez és Hadúrhoz. Majd elrendeli, hogy minden tíz falu építsen egy házat, amely az "idház" (egyház) nevet kapja, mert id, idv, üdv száll arra, aki azt vasárnapokon látogatja. Kicsi házak voltak ezek, de István gondoskodik nagyobbak építéséről is, melyekben maga nevez ki érsekeket, püspököket. Ha már nem is pap-királyként, de apostoli királyként teszi reménytelenné a Hadurat restaurálni akaró kísérleteket: aki életben akart maradni, annak kereszténnyé kellett lennie.

2.

Kereszténnyé? Krisztusivá? Jézusivá? – Nos, ilyen nagyot legfeljebb egyesek tudnak lépni, egész népek nem. Még a zsidóság sem tudott, pedig kétezer esztendő előnevelésben részesült, hogy tudjon. Csak egy kicsiny, a Tizenkettő nyomába szegődő csoportjuk lépett nagyot, de az is megtorpant, amikor a 4. sz. elején Konstantin császár Jézus keresztjének jelétől remélve a hadi győzelmet felkínálja nekik a részesedést a hatalomból. Ráállnak, s ennek folytán az első három század nem katonáskodó és ezért a cirkuszokban életükkel fizető keresztényeinek az egyháza eltűnik a történelem süllyesztőjében. Eltűnik, s helyette megjelennek a keresztény katonák, hadsereg főparancsnok-érsekek, fegyverforgató szerzetesrendek, s lesz az egészből az ún. "keresztény Európa", amely szent háborúban győzi le a pogány isteneket s a hozzájuk ragaszkodókat. Szent Ágoston az 5. sz. elején mindezt teológiailag is alátámasztja, s Géza fiát, Vajkot, már ágostoni "királytükörök" alapján nevelik keresztény uralkodóvá.

3.

E nevelés következményeként a magyarság leszokik a kalandozásoknak nevezett rabló hadjáratokról, s megmenekül az ily hadjáratokra szakosodó népek közös sorsától, a végpusztulástól. A törzsek „rabló portyáit” leváltja a királyi hadsereg új területeket szerezni kívánó „külpolitikája”, melynek folytán immár keresztény nemzetek mérik össze egymással fegyvereik erejét. A „húj, húj, hajrá” kiáltást leváltja ugyan a „Jézus, Jézus”, de mivel a túlsó oldalon is ezt kiáltják, megkülönböztetés céljából előkerülnek egyéb elnevezések is: magyarok istene, magyarok nagyasszonya – mondjuk szemben a németekével vagy a

franciákéval. Látható: Jézus Úr legyőzte ugyan Hadurat, de annak funkcióit átvállalta. Nálunk is, a többi nemzeteknél is... s így formálódott ki ez a bizonyos keresztény Európa. Mivel a fegyverek és gyilkosságok atyja a DIABOLOS, a nagy s z é t d o b á l ó, ezért nem nagyon csodálkozhatunk azon sem, hogy a keresztény Európa népeit nemcsak új területeket szerző ambíciók küldik egymás ellen véres háborúkba, hanem teológiai nézetkülönbségek is. Csak egy időre bizonyul ugyanis megoldásnak a máglya-halál az eltérő nézetek likvidálására. Csak egy időre, mert előbb-utóbb a leeretnekezett nézetek képviselői is megtalálják a maguk fegyveres védelmezőit... a bizánci, a német-római császárságban, a szász választófejedelemben, vagy éppen maguk gondoskodnak védelmükről, mint Münsterben vagy Genfben. Így a máglyagyújtást leváltja a vallásháborúk kora, s ha császári generális vonul be Kassára, lutheránus lelkészeket akasztanak, ha Bethlen Gábor, akkor katolikusokat.

4.

Déli és keleti irányban Allah gyűrűje állja hitünk terjesztésének útját, mely gyűrű hol a Pireneusoknál, hol Kőszeg táján harap bele a keresztény Európa testébe. De fürge hajóink Nyugatnak utat találnak, s Jézus nevével ajkunkon kiirtjuk a felfedezett új kontinens őslakosságának nagyobb részét, majd a maradékot megkereszteljük. Az Afrikából idevadászott rabszolgákat, a négereket úgyszintén. Akinek pedig olyan gondolata támad, hogy ugyan mi köze van mindehhez Jézusnak, az extrachorum kántál, tehát kivégezzük vagy csak börtönbe nyomorítjuk. Bár a nazarénusok hazánkban nem fognak fegyvert, s ülnek ezért jó nyolc évet az aradi várbörtönben, Ferenc Jóska, az apostoli király még századunk elején is nagybiztosan állíthatja: „A hadsereg és a klérus, a többi zérus!”. Így aztán bízva az egyházak támogatásában, „mindent megfontolva és meggondolva” elindíhatta az első világháború poklát. Eredményeként elvesztjük hazánk több mint kétharmadát, s népünk több mint egyharmada üldözötté válik saját ezeréves településhelyein... s bizony az egyházak lesznek magyar szavuk utolsó védőbástyái. Az elmúlt félszázadban pedig moszkoviták ontják patakokban a magyar vért a megmaradt csonkaországban is... egy újabb világháború vállalásának egyenes következményeként. Mindszenty bíboros, a bázisközösségek és más ellenálló magánkeresztények feje és mártíriuma fölött és nagyobb bajok elkerülése végett, az egyházak szövetségre lépnek a vértanúgyártó ateistákkal - a „kis lépések politikájának” igézetében. Ma, a rendszerváltás idején is megkötik szövetségüket, hogy minél nagyobb lépésekben restaurálhassák 1945 előtti lehetőségeiket. Összefoglalhatók: történeti felülnézetben világi és egyházi hierarchia ezer esztendőn keresztül nagyjából párhuzamosan haladt: az egyházak ott voltak a magyarság életében... az uralkodó rétegek életében biztosan.

5.

Csakhogy van történelmi alulnézet is. De a dolgom most több annál, hogy Tiborc panaszát vagy Vörösmarty „számon kívül maradtjait” idézzem. Több, mert a történelmi alulnézet is fegyvereknek elkötelezett. A pápa viszont Európa újraevangelizálását tűzte ki feladatul. Kik számára? Az evangelizálás senki kereszténytől nem lehet idegen, bármely

felekezethez tartozzék is. Ha igazolható, hogy a jézusi örömhír s az emberi lelkiismeret ugyanazt a nyelvet beszéli, akkor az evangelizálás a lelkiismeretükre figyelő ateistáktól és agnosztikusoktól sem lehet idegen. Ha pedig szolid módon kimutatható nyilvánvalóság, hogy Jézus csak egybefoglalója az Ószövetség legmélyebb hagyományainak, akkor az evangelizálás mindannyiunknak közös ügye.

Újraevangelizásról is beszélhetünk, hiszen előttünk járt már Jézus, előttünk a Tizenkettő és mindazok, akik még Konstantin előtt kard nélkül hordozták körül a Mediterráneum térségein a jézusi ígéket. S mivel kard nélkül, ezért vértanú életükkel tettek bizonyosságot arról, hogy tanítványai annak a Jézusnak, aki hüvelyébe dugatta a kardot Péterrel a Getszemániban. Tette ezt úgy, hogy aligha lehetett kétsége affelől, hogy a Császár s a vele szövetséges Nagytanács képviselői Golgotára juttatják őt a fegyvert nem ismerés, a mindenkit egybe ölelni akarás jó híre miatt. A mi népünk azonban, a magyar, a Konstantin előtti időkben nem volt elérhető a mediterráneumi tájakon. A magyar csak később, már a keresztény Bizánc és Róma győztes fegyvereinek a körítésében találkozott egy olyan Jézussal, aki fegyverforgatásban hatalmasabbnak bizonyul számára Hadúr nál. Ehhez a JÉZUS ÚRHOZ PÁRTOLUNK ÁT, átpártolunk, mert Géza meg akar tapadni egy keresztény fegyverekre épült Európában, s mert megkeresztelkedésre, templomépítésre, dézsmafizetésre felszólított pópépünk pedig életben akar maradni. Ezért aztán nekünk újraevangelizálás helyett inkább csak evangelizálásról lehet beszélnünk. Magam is csak a 40-es évek vége felé találkoztam Jézus evangéliumával, s előtte rendjén valónak tekintettem, hogy egyik kezünkben a négy evangélium, a másikban a kézigránát. Rendjén, mert nagy a hagyományok ereje. De a találkozás óta abszurd ellentmondás számomra az, amit keresztény Európának mondunk... ha ennek a szónak „keresztény” van valami köze a Názáreti Jézushoz.

7.

Nem tagadhatom, ezer esztendővel ezelőtt népének életét mentette meg Géza, amikor Hadúrtól a Konstantin formálta Jézus úrhoz térítette a magyart. Elismerés és hála az Árpád háznak, hogy a pusztulás helyett az életet választotta számunkra. Ugyanerre az elismerésre és hálaóra számíthat nemzedékünk is az elkövetkezendő századok vagy évezred magyarsága részéről, ha mi is az életet választjuk. De mit jelent ez ma? Hogyan kell ma az életet választani? Két tételt mondok:

- A múlt restaurálása – a halál.
- Jézus evangéliumának elfogadása – az élet.

Részletesen. A harmadik évezred küszöbén, amikorra egyetlen világ-faluvá lettünk, a restaurálást, a halált választjuk, ha szűk nemzeti érdekekben gondolkodnánk ahelyett, hogy értelmünkkel és szívünkkel magunkhoz ölelnők az emberiség egészét, mindenekelőtt azokat az ezermilliókat, akik ínségben vannak, s akikkel Jézus azonosította magát.

A restaurálást, a halált választjuk, ha tovább őrizzük magunkban evilág fiainak három kategóriáját: azaz ha továbbra is barátokra, semlegesekre és ellenségekre osztjuk a világot. De

az evangéliumot, az életet választjuk, ha ezt a három kategóriát lecseréljük Jézus egyetlen kategóriájára: a felebarátra. Legyenek mások közönyösek vagy ellenségesek velünk szemben, mi ennek ellenére felebarátunknak tekintjük őket is, sőt testvéreinknek is reméljük..., ha példánk nyomában ők is lecserélik a három kategóriát a jézusi egyetlenegyre.

A restaurálást, a halált választjuk, ha továbbra is fegyverekben, katonai tömbökhöz csatlakozásban gondolkodván vitás kérdéseinket a fegyverek erejével akarjuk javunkra megoldani. De az evangéliumot, az életet választjuk, ha megértjük a jézusi szót: Szeressétek ellenségeiteket! Csak így lehetünk azé az Istené, aki napját felkelti jókra és gonoszokra, esőt ad igazaknak és hamisaknak. Nincs más mód életben maradnunk: csak a szelídek fogják örökölni a földet.

A restaurálást, a halált választjuk, ha azon törjük fejünket, hogyan tudnánk uralkodni embertársainkon, akár a nemzettesten belül, akár más nemzetekhez tartozókon. De az evangéliumot, az életet választjuk, ha ambícióinkat abban találjuk, hogy szolgálatára legyünk embertársainknak nemzeten belül és kívül egyaránt. A restaurálást, a halált választjuk, ha piacgazdálkodással vagy bármi egyéb úton úgy akarnánk gazdaggá válni, hogy elfelednők: Isten ezt a Terra bolygót hatmilliárdnyi embertestvérünknek adta, és az a kívánsága, hogy mind a hat odaülhessen az élet asztalához.

A „régfi fénynél új szövétneket” kell gyűjtanunk. A régit meg kell tudnunk tagadni.

*„Szóljak próféták új szavával:
Nem, kik mertek tagadni múltat,
De kik nem magvak a jövőnek,
Mindig azok, akik kihullnak,
Világok, népek, girhes eszmék.”
(Ady: Az idő rostájában)*

A nukleáris halál előttünk levő veszedelmében, a bioszféra teljes pusztulásának reális lehetőségében, a Dél kontra Észak népvándorlás és világhatalom elörestéjén Isten, a történelem ura, nem éri be tőlünk azzal a bölcsességgel, amire Géza fejedelemnek futotta. A HADURAT ÉS JÉZUS URAT IS LE KELL CSERÉLNÜNK arra a Jézusra, akinek nincs hatalma életet elvenni, csak a magáét odaadni.

8.

A II. Vatikáni Zsinat Isten akaratát felfedő locus theologicusszá tette „az idők jeleit”. Az egyház beleeshetett a 4. században a hatalom, a gazdagság az erőszak Konstantin által felajánlott kísértésébe, és félretehette Jézus örömhírét, amely másokat szolgálni akarásról, az éhezők megetetéséről és minden kardot hüvelybe dugó megbocsátó szelídségről énekel. Beleeshetett, mert kevés volt a történelmi tapasztalata, s így hihette, hogy lehet hatalmat, gazdagságot, erőszakot Isten szándékai szerint jól használni. De mai történelmi tapasztalataink birtokában s a jelen végső veszedelmeinek láttán ezt a hiedelmünket mint egyszerű és közönséges tévedésünket el kell utasítanunk. Az egyház többé nem járhat más

utat, mint amit élete példájával a maga alapítója, Jézus mutatott neki. Nem járhat, különben nem lehet a világ világossága. Szívünkbe véste ezt a ZSINAT IS: „Amiként Krisztus a megváltás művét szegénységben és üldöztetésben végezte el, ugyanígy az Egyház ugyanennek az útnak megjárására kap meghívást”. (LG 8). Nem akkor szolgáljuk az embert, ha a hatalom-gazdagság-erőszak elkötelezettei meg vannak elégedve velünk. Csak akkor, ha Jézust követjük. A magyarságot is csak így szolgálhatjuk.

Szavaimat ajánlom különösen népem tizen- és huszonevéseinek... hogy valami újat, szépet és jézusit kezdjenek... hogy legyen új értelmük a magyar igéknek, s ne maradjon régiben a bús magyar élet.

(Elhangzott a Magyarok Világkongresszusán 1992. augusztus 21-én „Az egyházak a magyarság életében” témakörben.)

Megjelent:

Ópusztaszer. Irotron Kiadó. Budapest. 1992

Nagypénteki levél. Irotron Kiadó. Budapest. 1993

Érted vagyok 3. évf. 6. szám

Tizenegy megtartott előadás (szerk. Faragó Ferenc, 2014)